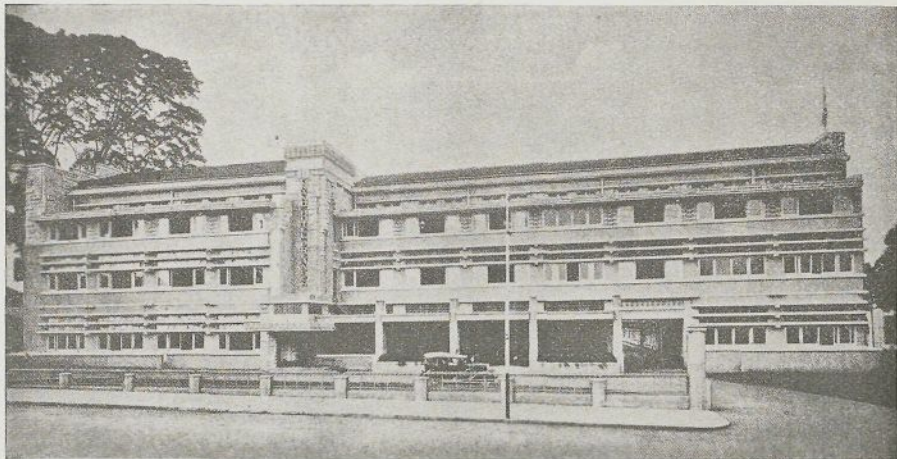

Jaargang 5 Sept. '37 No. 3

MOOI BANDOENG

MAANDBLAD
VAN DE
VEREENIGING
BANDOENG
VOORUIT

GRAND HOTEL PREANGER BANDOENG
HOTEL MET DE MEEST MODERNE INRICHTING.

**Alle kamers met eigen badkamer. Electriche liften.
Electriche koel- en vrieskamers. Electriche Wasscherij.
Groote Wijnkelder.**

Dagelijks Concert en Dansmuziek door het Preanger Orchest.

BLINDEN-INSTITUUT

Telefoon No. 237 — Nieuwe Kerkhofweg 10.
— BANDOENG. —

Het beste adres voor :

**Borstels, Manden en Matten, Goal-
netten, Tennisnetten, Korfbalnet-
ten en andere sportartikelen.**

**PRIJSCOURANT OP AANVRAAG,
BEZORGING KOSTELOOS,
ZENDT GEEN VERKOOPERS ROND.**

Inlandsche oud-leerlingen moeten
certificaat onzer Werkinrichtingen
kunnen vertoonen.

Verl. B. Coopsweg.

HOTEL DU PAVILLON

Naripan 8-12 — Bandoeng.

Dir. L. C. Schomper.

Centrum der Stad

Het aangewezen
Hotel voor doortrekkenden
Billijke tarieven

Prima Keuken

Tel. 1489

BAVOSTA'S VLOEIBARE ZEEP

EEN IDEALE ZEEP VOOR HANDENREINIGING.

BAVOSTA'S
VLOEIBARE
ZEEP

Economisch,
Hygiënisch,
Zuiver.

Per literflesch fl 0.75

Bavosta heeft het.

WIE ZICH IN
BANDOENG
WIL VESTIGEN
BEZOEKT HET

GEMEENTELIJK GRONDBEDRIJF

BOUWPERCELEN BESCHIK-
BAAR IN ELKE GROOTTE
EN VOOR ELKEN PRIJS

ROYAL-HOTEL

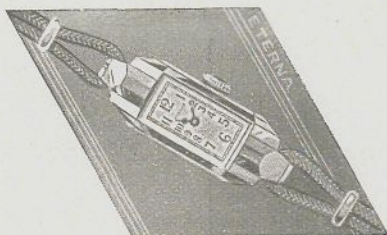
Noordwijk 14 — Tel. Welt. 465 — Batavia-Centr.

Dagkamers van af f 3.50

Maandkamers van af f 75.—

VESTIGT U

TE BANDOENG.

KOOPT HORLOGES
SLECHTS BIJ DEN VAKMAN
NIET DUURDER—MAAR BETER

Horlogerie
Bragaweg 33

Stocker

„PENSION WELGELEGEN”

Burg. Kühr-weg 5 (hoek Logeweg)
Bandoeng — Tel. 632

Rustig gelegen in grooten tuin met
tennisbaan.

Koude en warme baden.

Maandkamers van af f 65.—

Dagkamers „ f 3.50

Dagverblijf
(incl. lunch) „ f 2.—

Kamers met ontbijt „ f 2.50

Administratie- & Accountantskantoor A.C.M. VAN LEENT

Merdika 20 — BANDOENG — Telefoon 1414

Inrichten van administraties.

Controleeren en bijhouden der boeken.

Opmaken van balansen etc.

Alle accountantswerkzaamheden.

Bloemstukken noodig!!

Ga naar de

BONTE RUIKER

Goentoerlaan 30

Tel. 1298

DJOKJASCHE KUNSTHANDEL

TAMBLONGWEG 17

— TELEFOON 1860

Het OUDSTE en BESTE adres voor FIJN Koper, Leer, Katoen- en Zijden
Batik. Zilver-, Goud-, Schildpad-, Tin- en Houtsnijwerk.

Tevens artikelen van de firma A. C. BUISSON — Uitsluitend handarbeid.

GLASHANDEL

A. N. I. G. G. I.

Bantjeuj - Bandoeng - Tel. 1351

HET OUDSTE EN
BEKENDSTE ADRES
TER PLAATSE.

MOOI BANDOENG

MAANDBLAD VAN BANDOENG EN OMSTREKEN

OFFICIEEL ORGAAN
VAN DE VEREENIGING
„BANDOENG VOORUIT”.

SEPT. 1937

3

JAARGANG 5.

Eerevoorzitter : N. Beets, Burgemeester van Bandoeng.
Beschermer : M. F. Tydeman, Resident van Priangan.
Eereleden : W. H. Hoogland en Ir. A. Poldervaart.
Voorzitter : W. H. Hoogland; secretaris : Ir. A. Poldervaart; penningmeester : W. van Geer; leden : K. J. Heim, Dr. L. v. d. Pijl, R. A. A. Wiranatakoesoema, E. F. A. Rosberger, Fr. J. A. van Es, B. Sluimers.
Dagelijksch Bestuur : W. H. Hoogland, Ir. A. Poldervaart.
Administrateur : Ir. B. Swanenburg.

Kantoor : Bragaweg 38.

Kantooruren op werkdagen van 8 u. v.m. — 1 u. n.m. en van 2.30 — 4.30 n.m.
’s Zaterdags „ 8 u. v.m. — 12.30 u. n.m.

Telefoon 1600.

Na Kantoortijd 2561.

- Redactie „Mooi Bandoeng” : Dr. L. v. d. Pijl, Ir. B. Swanenburg.
- Advertenties : Administratie-kantoor ROSCO, Oude Hospitaalweg 3 Tel. 1280.

Kosteloze toezending van het maandblad aan alle leden van de Vereeniging. Tevens gratis toezending aan hotels, reisbureaux, banken, stoomvaartmijnen, enz.

Zij die buiten Bandoeng wonen en prijs stellen op geregelde toezending van „Mooi Bandoeng” kunnen zich daarop abonneeren bij den administrateur van Bandoeng Vooruit, telefoon 1600, tegen betaling van f 2.— per jaar.

DOEL DER VEREENIGING.

De Vereeniging stelt zich ten doel, de belangen van Bandoeng en Omstreken en die van het vreemdelingenverkeer in den meest uitgebreiden zin des woords te behartigen.

CONTRIBUTIE. Deze bedraagt minimum :

f 4,— ’s jaars v. personen : f 5,— ’s jaars v. zaken (instellingen, vereenigingen enz.).
Het lidmaatschap geeft recht op het maandblad „Mooi Bandoeng” en eens per jaar een toegangkaart naar de kraters van den Tangkoeban Prahoe of den Papandajan. Contributie van f 8.— ’s jaars voor personen geeft recht op twee toegangskarten.

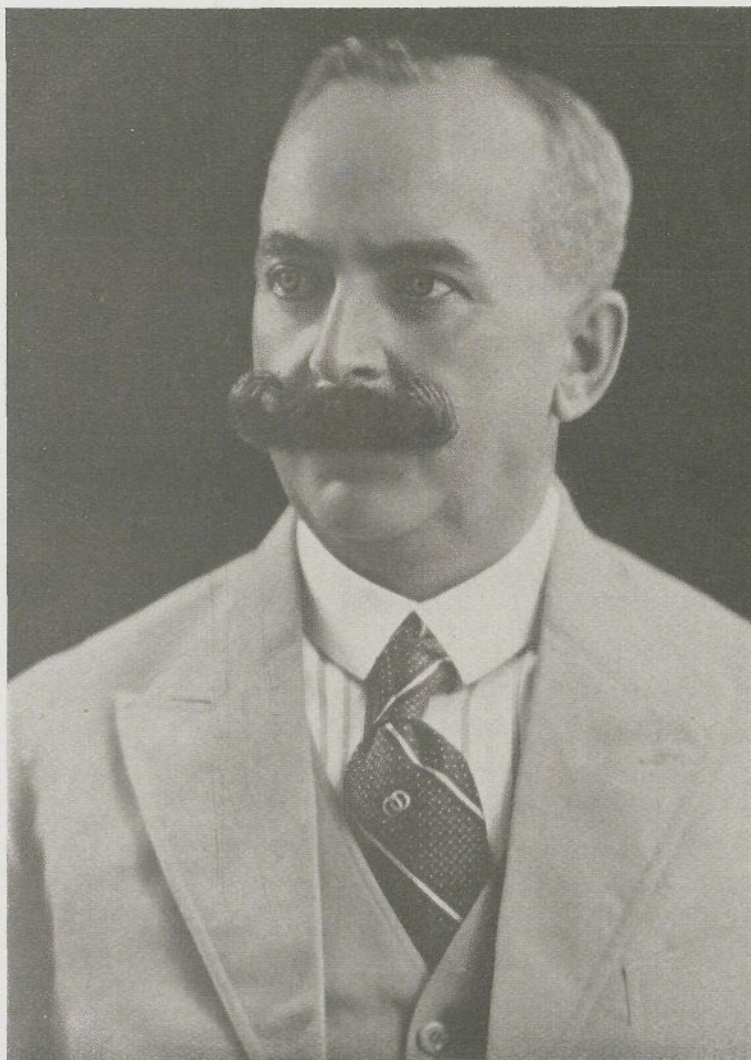
DONATEURS : Men kan de Vereeniging als Donateur steunen door een jaarlijksche bijdrage van minstens f 15.—, of een gift in eens van minstens f 100.—. Het donateurschap geeft recht op een doorlopende persoonlijke toegangkaart naar de kraters van den Tangkoeban Prahoe of den Papandajan.

INHOUD :

1. In Memoriam W. S. Buenen	blz.	31
2. De Tjerimai in Eruptie	„	32
3. Zon !	„	34
4. Uitslag Prijsvraag Slagzinnen	„	35
5. Dajaks in Bandoeng	„	37
6. Uitslag Fotowedstrijd	„	39
7. Bezienswaardigheden van Bandoeng	„	40

24/461

W. S. Buenen †

W. S. Buenen †

Op den 26sten Juli '37 ontsliep ons bestuurslid W. S. Buenen, slechts even 55 jaar oud; een moeilijk te realiseeren verlies, in de eerste plaats als mensch, dan als kundig en volijverig bestuursman, aan wien de Vereeniging zeer veel te danken heeft.

Van achter zijn schrijftafel is hij op aandrang van derden naar het ziekenhuis gebracht, waar hij op den 16en Juli zijn verjaardag beleefde. Tien dagen later stonden zijn ontelbare vrienden reeds bij zijn laatste rustplaats.

Zeër groot was de belangstelling van de zijde van autoriteiten, collega's, mede-bestuursleden en personeel, op de nieuwe begraafplaats vereenigd.

Bedolven onder een schat van bloemen reed de lijkwagen met 47 volgauto's de kerkhofpoort door. Onder doodsche stilte werd de kist uit den wagen getild, waarna de aanwezigen een langen stoet formeerden, om den heer Buenen op zijn laatste reize naar de groeve te volgen.

Onder de belangstellenden merkten wij op Resident Tydeman, den Wethouder Ir. Biezeveld, oud-kolonel De Haan, Kommandant De Groot van het Leger des Heils, vertegenwoordigers van Bandoeng Vooruit en Bandoengsch Zoölogisch Park, den Hotelbond, de Middenstandsvereeniging en de Huisvrouwenvereeniging.

Terzijde van de groeve had zich het huisorkest van het Preanger-Hotel opgesteld, dat „Ases Död” ten gehoor bracht, toen de kist in den kelder werd bijgezet.

Namens het Bestuur van Bandoeng Vooruit sprak ten eerste de Heer Hoogland:

„Wij staan hier aan de laatste rustplaats van veler vriend, tevens medeoprichter van de Vereeniging Bandoeng Vooruit en van het Bandoengsch Zoölogisch Park. Buenen was vanaf de oprichting bestuurslid en een *goed* vereenigingsbestuurder. Hij heeft dan ook veel voor de Vereeniging gedaan: hij was iemand op wien men rekenen kon, die om zich heen zag of hij anderen werk uit de handen kon nemen en die arbeide langs groote lijnen om het doel, dat wij ons gesteld hebben, te verwezenlijken. Zooals reeds is geschetst, was de groote gave van Buenen: *dienen*. Buenen gaf zich; hij had een zeer klein *Ik* en dat is het geheim, waardoor hij zich elken dag nieuwe vrienden maakte. Onbaatzuchtige vriendschap is een even schoone als zeldzame karaktereigenschap, maar Buenen bezat die in groote mate.

Een van zijn vele vrienden, de oude heer Hacks van den Kamodjang, zelf door ziekte verhinderd bij deze plechtigheid tegenwoordig te zijn, vroeg mij zoeven telefonisch, om met enkele woorden te herdenken, wat de doode ook voor Hacks is geweest. Zoo breng ik namens hem dus ook dank voor de vele en langdurige vriendschap van Buenen ondervonden. Kenschetsend is het, dat toen ik voor het laatst Buenen ontmoette, hij sprak over de ziekte van Hacks. Zelf was hij toen reeds ernstig ziek, maar daar lette hij niet op, hij keek naar anderen of hij helpen kon. Dát was Buenen. Maar al is dan thans voor ons de daadwerkelijke vriendschapsband met Buenen afgesneden, hij zal in onze gedachten blijven voortleven als een nobel vriend en als een mensch die nimmer zich zelf heeft gezocht. Rust zacht vriend Buenen”.

Vervolgens voerde nog de penningmeester, de Heer van Geer het woord, tevens een laatste groet brengende namens de vele oud-kameraden in Nederland en Indië die tezamen met den overledene in Nederland in militairen dienst waren geweest of door de sport in aanmerking waren gekomen. „Rust zacht brave kerel”, eindigde spreker.

Uit Hotelhouderskringen werden ook tal van gevoelvolle woorden aan den overledene gewijd.

Dr. NEUMANN VAN PADANG:

De Tjerimai in Eruptie.

Afbeelding 1

Na een rustperiode van 132 jaren is de Tjerimai in Juni jl. weer beginnen te werken. Van de vorige uitbarsting, die in 1805 plaats vond, is helaas niet veel bekend geworden. Blijkbaar is toen alleen de plantengroei op den kraterrand tot hoogstens 90 m onder den top vernield geworden.

Vrijdag 24 Juni jl. zag men plotseling een flinke rookpluim uit den top opstijgen, die door een straffen oostenwind naar het westen werd geblazen, waardoor alleen daar veel asch is neergekomen.

De erupties hadden in de morfologisch jongeren oostkrater plaats gevonden, waar voordien niet de minste werking bekend was. Nu waren hier groote veranderingen ontstaan. De vroeger grootendeels begroeide bodem zag er na de uitbarsting kaal en grijs uit en midden in het voormalige boschje waren twee lang-gerekte eruptiegaten ontstaan, die in elkanders verlengde lagen en in groote trekken dezelfde lengterichting hadden als de dubbelkrater van den Tjerimai.

De werking duurde van 's morgens 10 uur tot 's avonds 7 uur. Knallen zijn daarbij niet gehoord, wel eenige keeren gerommel. Bovendien zijn drie malen aardbevingsstooten gevoeld en wel om 10 uur 's morgens en om 3 uur en 4 uur 's namiddags. De eerste beving stond vermoedelijk in verband met het begin van de uitbarsting, de laatste was van tektonischen oorsprong en had zijn epicentrum

op 225 km. afstand van Bandoeng. Daar de Tjerimai op slechts 90 km van onze stad ligt, heeft deze beving niets met den vulkaan uit te staan. Bij deze uitbarsting zijn alleen modder en oude steenen uitgeworpen, die in de onmiddellijke omgeving van de eruptiegaten een geweldige vernieling hebben aangericht. De takken der 2 tot 3 m hoge boomen zijn met hun bladertooi geheel afgerukt en slechts kale stammen zijn blijven staan. Maar nergens werd verbranding of verkoling van het hout waargenomen, zoodat de temperatuur van de uitgeworpen eruptieprodukten niet zeer hoog is geweest. Drie dagen later, op 27 Juni, vonden soortgelijke erupties plaats en wel uit dezelfde gaten van de eerste uitbarsting. Maar toen de vulkaan op 10 Juli ten derde male begon te werken, hebben de vulkaangassen andere wegen gezocht. Nu vonden ze langs een Noord-Zuid gerichte breuk in den noordelijken kraterwand een uitweg. Zoowel op de binnen- als op de buitenhelling van dezen wand ontstonden kleine eruptiegaten van slechts 10 tot 15 m doorsnede. Toch zijn groote hoeveelheden asch naar buiten gekomen, zooals op foto 1 te zien is. De droge asch kwam eenige decimeters dik op de omgeving te liggen en veranderde het terrein plaatselijk in een duin- of woestijn-landschap, waartuschen de vernielde boomen als treurige staken stonden.

Maar ook deze asch is niet heet geweest want niet alleen vertoonden ook deze boomstronken zelfs op den rand van de eruptiegaten niet de minste verbranding, onder de asch vond men zelfs droog gras en edelweissbloemen, die evenmin geleden hadden.

Toch zijn er geweldige erupties geweest zooals foto 2 te zien geeft. Vaak bereikten de bloemkoolvormig uitgestooten wolken hoogten van 1000-1200 m. Dit was o. a. op 1 Juli het geval, toen de bevolking op de noord- en noordoost helling's nachts om 3 uur opgeschrikt werd door knallen en een vervaarlijk gerommel, en een pikzwarte rookwolk zich tegen den helderen sterrenhemel afteekende. Zóó bang was men geworden, dat enkele hooggelegen desa's geheel verlaten werden; zelfs na een week waren de inwoners nog niet teruggekeerd. Alleen honden en kippen liepen tussehen de gesloten huizen rond.

Vuurverschijnselen waren vanzelfsprekend niet te bekennen, daar de temperatuur der eruptieprodukten zoo laag was. Ook vanaf 21 Juli was er tot eind van de maand een sterk verhoogde werking, nu eens uit den binnenkrater, dan weer op de buitenhelling. Groote hoeveelheden asch zijn niet alleen in de omgeving van de gaten afgezet, maar zij kleurden de geheele westelijke berghelling grijs. Zelfs de theetuinen op den westvoet hadden erg van deze met zwavel vermengde asch te lijden. Enkele mee uitgeworpen steenen, of de wind, brachten de aschlaag op de steile helling aan het glijden en veroorzaakten afstortingen en aschlawinen, die de diepe terreingeulen wel 400, soms 800 m ver volgden.

Thans verkeert de berg in een betrekkelijke rust. Wel ontwijken de gassen nog uit de binnen en buiten den wand gelegen eruptievelden, maar hooge bloemkoolvormige eruptiewolken zijn reeds eenigen tijd uitgebleven.

Afbeelding 2

Uitzicht op den Tjikorai vanuit de Hoogbert hut. Tweede prijs in den fotowedstrijd van deze maand, inzending van den Heer J. Kuyp. Zie verder pag. 39.

ZON.

Dit is geluk: tevreden liggen staren
in 't koele gras, met boven me de lucht
ál blauw en wit. De wind waait door mijn haren
en wolken zeilen voort, als immer op de vlucht

De boomen met hun vlammend roode bloemen,
de heesters, struiken en de warme zon,
't leeft lachend om me heen. Ik hoor insecten zoemen,
Och, dat ik alles nu inééns omhelzen kon!

Daar in het koele water spelen menschen.
't Geluid van lach en stem zweeft om me rond
Zóó zou ik elken dag mijn leven willen wenschen:
Zoo vol van zon en licht en 't lachen van je mond

Bandoeng, zwembad „Dago.”

J. H. — v.d. V.

REDACTIE :

Uitslag slagzin-prijsvraag.

In de eerste plaats : allen inzenders een hartelijk dank voor hun medewerking ! In totaal kwamen niet minder dan een kleine 50 slagzinnen binnen : een respectabel aantal.

De ijver door onze leden betoond om in een kernachtigen spreuk of in (meestentijds inderdaad rijmende en niet zelden zelfs maat-houdende) lyriek uiting te geven aan hun enthousiasme over ons mooie Bandoeng, mocht helaas echter geen waardig tegenstuk vinden in een stroom beoordeelingen over de geplubliceerde inzendingen : het blad papier, bestemd om de verwachte waardeeringen op vast te leggen en dragende het wijsche bovenschrijft „Referendum slagzin” is nog steeds maagdelijk op deze twee woordjes na.

Wel houdt deze zwijgzaamheid in een motie van vertrouwen in den goeden smaak der redactie (waarmee zij natuurlijk hoogelijk geveid is), maar daar staat tegenover, dat de delicate taak der prijstoekenning nu op haar *alleen* rust. De eenige bevredigende uitweg lijkt ons, nauwkeurig rekening en verantwoording af te leggen van onze desiderata.

Ten eerste hebben wij daar dan den inzender, die zijn bewondering voor onze stad als volgt uit :

*„Don't come to Bandoeng
If you left a wife at home.”*

Hony soit qui mal y pense : natuurlijk is bedoeld, dat de man, die z'n geliefde echtgenoot thuis liet, bij het genieten van Bandoeng's schoonheid en koelte verteerd wordt door zelfverwijt over zijn egoïsme.

Maar een min argelooze, met Bandoeng onbekende lezer zoude mogen meenen, dat onze stad het soort frivoliteiten, hetwelk van oudsher tot huiselijke oneenigheden of echtscheidingen pleegt te leiden, stimuleert en daarom zijn eenige bedenkingen tegen dezen slagzin misschien niet ongemotiveerd.

Een overeenkomstig bezwaar moge gelden voor de regelen van den dichter, die zijn voorkeur voor Bandoeng op deze overweging baseert :

*„Bandoeng is het paradijs der aardsche schoonen ;
Daarom is het goed daar te wonen.”*

Hier is gemeend : „aardsche schoonheid,” maar dat rijmt jammer genoeg weer niet op „wonen” en dus

Om nog even bij de dichters te blijven : verscheidene hunner inzendingen kunnen collectief behandeld worden, namelijk die, welke gebaseerd zijn op de rijmwoorden :

leven		loonen		paradijs		streven	
streven		wonen		wereldreis		gegeven	

Waar de genoemde woorden in alle ons geworden epiek en lyriek even goed rijmen en de grondgedachte vrijwel dezelfde is, zou een criterium gezocht moeten worden in het metrum. Nu heeft de redactie in het goede gezelschap van Tollens zaliger een uitgesproken voorliefde voor de met St. Nicolaas zoo gemakkelijke jamben, maar dat is een persoonlijke, van objectiviteit ten eenenmale gespeende preferentie. Eerlijkheidshalve hebben wij dus bij het toekennen van den prijs in deze gevallen den teerling laten beslissen, bij welk experiment de heer L. H. C. H. de gunst van Fortuna bleek te bezitten. De bekroonde zin vindt men als No. 4. op pag. 26 van ons Augustus nummer. Van deze gelegenheid maken wij tevens gebruik, den gelauwerde onzen dank te betuigen, dat hij zijn dichtader (het zal wel de aorta zijn, gezien de aanbieding „verdere gedichten per dozijn te leveren”) zoo rijkelijk voor Bandoeng heeft laten vloeien.

Wat is het, om tot een volgende rubriek over te gaan, jammer, dat „vest” in het Nederlandsch een dubbele beteekenis heeft: deze fatale omstandigheid schaadt de bruikbaarheid van tal van dichterlijke inzendingen. Want glimlachten wij allen op de schoolbanken niet reeds over de „benauwde veste” van wijlen den Heer Gijsbrecht van Aemstel, en zou menig kinderlijk gemoed dit alsnog niet doen over de dubbelzinnigheid in de volgende regelen?

*„Oost, West, Bandoeng best;
Bandoeng dus Uw beste vest.”*

In productiviteit den inzender L. H. C. H. weinig toegevend, is de dichter W. W., wiens veelzijdig enthousiasme over Bandoeng duidelijk uit al zijn verzen spreekt. Ook daar zijn er bij, die een eventueelen onwelwillenden criticus de mogelijkheid tot verdraaiing van de oorspronkelijke bedoeling openen, zooals bij voorbeeld in:

*„Door een goden-gericht
Werd Bandoeng gesticht.”*

Immers, in den regel worden catastrophale gebeurtenissen aan godengerichten toegeschreven en uit de strophe blijkt nergens, dat de H. H. goden ditmaal een goede bui zouden gehad hebben.

Zeer treffend is ongetwijfeld:

*„Naar Bandoeng metterwoon
Een heerlijk leven voor weinig loon.”*

Maar zou de spotter, die er „met weinig loon” van maakt, verre te zoeken zijn?

Gezien nu het feit, dat volgens het Bestuur geen enkele der ingezonden slagzinnen zich voor het beoogde doel: tekst op een sluitzegel, leent, in de meeste gevallen om reden van formaat, is besloten, den eersten prijs om te zetten in vier prijzen van in totaal gelijke waarde (F 10.—) en, met den oorspronkelijken tweeden prijs mee, vijf gelijkwaardig te achten prijzen te verleenen.

De winnaars zijn dan:

1. L. H. C. H.	te Bandoeng	(No. 11, pag. 26 Aug. nummer)
2. Th. A. E.	„ Makasser	(„ 1, „ „ „ „ „)
3. A. M. J. G.	„ Bandoeng	(„ 9, „ „ „ „ „)
4. M. A. J. K.	„ „	(„ 8, „ „ „ „ „)
5. F. K.	„ „	(„ 6, „ „ „ „ „)

De prijzen worden dezer dagen toegezonden.

Bandoeng Vooruit in Augustus.

Onze Vereeniging heeft in deze maand weer een groote activiteit naar buiten betoond. Ten eerste hebben wij den tocht van Zijn Excellentie den Gouverneur Generaal naar den Papandajan gehad, in de dagelijkse en wekelijksehe pers reeds zoo uitvoerig verslagen, dat wij er niet afzonderlijk op terug behoeven te komen. Vervolgens werden tal van excursies gemaakt met gedelegeerden van het R. H. Congress, gedeeltelijk onder eigen auspiciën, gedeeltelijk onder die van het Gouvernement, waarbij Bandoeng Vooruit assistentie verleende.

En tenslotte werd dan op 21 Augustus ter viering van het 12½-jarig bestaan onzer Vereeniging den gedenkwaardigen Maanlicht-Prahoetocht georganiseerd, met vuurwerk en warme groet, met muziek en dans.

Bestuur en staf hebben met het organiseeren van een en ander hun handen meer dan vol gehad. Wat dacht U er van, als contraprestatie uit Vereenigings-solidariteit, een paar nieuwe leden aan te brengen?

Dajaks in Bandoeng.

De Bandoenger heeft dit met den Parijzenaar gemeen, dat hij gewend is vreemdelingen om zich heen te zien. Als inwoner van een toeristenstad par préférence kijkt hij niet op, als hij op straat vreemde talen achter zich hoort spreken, en een gast moet er al heel afwijkend of exotisch uitzien, wil het publiek hem terwille van zijn uiterlijk eenige bijzondere opmerkzaamheid schenken.

Maar onlangs hebben wij toch bezoek gehad, dat merkbaar de aandacht trok: een gezelschap Dajaks. Een plezierreis kon hun tocht naar Bandoeng overigens niet genoemd worden, want Lawai Loedjoeh met zijn zuster Boelan Loedjoeh kwamen hierheen, op aanwijzing van den Controleur van Long Iram en onder geleide van hun moeder Oeraindjo, omdat zij door een dollen hond waren gebeten. Dit gedierte schijnt nogal actief geweest te zijn daar onder Batoemadjang, want onderweg voegde zich nog een patiënt bij het gezelschap: de heer Arong.

Waar men nu reeds door honden was gebeten, voelde men er weinig voor, zich nog eens te laten overvallen door de wilde dieren, die in grooten getale in de bosschen huizen, zoodat de reis van Batoemadjang naar Long Iram veiligheids-halve per prauw ondernomen werd, — een tripje van twee maal 24 uur. Samarinda, waar in het ziekenhuis overnacht werd, liet niet na onze Dajaks zwaar te imponeren, in het bijzonder het electrisch licht: „Kota rame; karena disana ada mobil, pabrik, djoega lampoe jang tida oesah dikasih api, tetapi menjala sendiri.”

Samarinda echter is nog een heel eind van Bandoeng en de reis gaat verder via Balikpapan en Kota Baroe naar Soerabaja. Aan boord van de K.P.M.-er is een medicus, die het gezelschap voor de lens wil hebben, maar mama Oeraindjo vindt een camera maar een griezelig instrument, dat zij liever niet op zich gericht ziet. Haar zoon Lawai, als vertegenwoordiger der meer vooruitstrevende jeugd, weet haar echter te kalmeeren en tot poseeren te bewegen.

In Soerabaja vonden de aspirant-pasteurklanten onderdak in de marinekazerne. Inmiddels zijn zij reeds zoo vaak van top tot teen bekeken, vooral door kinderen, dat zij aan publieke belangstelling evenzeer gewoon zijn geraakt als vorstelijke personen of filmsterren, hetgeen niet wegneemt, dat zij het erg prettig vinden, rustig en ongestoord in den trein naar Bandoeng te kunnen zitten, den volgenden morgen.

Maar voor het zoover is!

Lawai geeft een kleurige schildering van zijn indrukken, wanneer de trein het station zal binnenrijden: „Ik hoor in de verte den donder rommelen; het geluid komt dicht en dicht bij, tot het onze ooren verdooft. Dan verschijnt een zwart monster (binatang hitam bawa asep dari kepala) en het is, alsof het gebouw ineen zal storten”.

De haastige drukte en het afscheidnemen der andere reizigers op het perron interpreteert hij op zijn wijze: „Maar ook de andere menschen zijn bang: sommige loopen angstig heen en weer, andere blijven zoo dicht mogelijk bij elkaar of omklemmen elkaars handen.” De grootste sensatie beleeft echter de kleine Boelan, die haar hoofd naderhand uit den reeds rijdenden trein steekt en dan verschrikt rapporteert, dat de boomen en zelfs de bergen op hol geslagen zijn en langs den wagen voortrennen.

De reeks schokkende belevenissen is echter nog lang niet uitgeput: voor het Bandoengsche station staat een auto op hen te wachten. Als onzen reizigers gezegd wordt, in te stappen, lachen zij wel erg vriendelijk, maar maken vooralsnog geen

aanstalten, aan de opdracht gehoor te geven en, zij het dan geen geld, des te meer goede woorden zijn er noodig hen te bewegen, het gevaarlijke experiment te wagen. Hoewel de motor nog niet loopt, klampen zij zich krampachtig vast aan alles, dat maar houvast biedt en de eerste minuten rijden verschaffen hun menig angstig oogenblik, getuige de bevroese gezichten, de fonkelende oogen en het hulpgeroep van moeder Oerandjo, wanneer een tegenligger de passeerruimte wat krap neemt. Laten wij niet glimlachen, lezer, hebt u zelf jaren geleden bij uw eersten vliegtocht niet gevreesd, dat de vleugel in de landingsbocht den grond zou raken?

Na al deze emoties is een kop thee wel verdiend en die wordt ook terdege gewaardeerd. De daarbij geserveerde koekjes moeten zich echter eerst den noodigen twijfel wat betreft de eetbaarheid laten welgevallen en eerst wanneer blijkt, dat voorzichtig likken en knabbelen geen funeste gevolgen heeft, worden ze opgegeten. IJswater is ook een onbekend artikel dat bij de eerste kennismaking geen bijster goeden indruk maakt: na een enkelen slok zet Lawai zijn glas weer haastig op tafel en verklaart niet zonder eenige verontwaardiging, dat dit lekkers hem te „pannas” is. Overigens krijgen onze zeden en gebruiken echter een voor het meerendeel welwillende critiek: „Semoea barang jang ada disini, saja beloem pernah lihat, dan djoega di kampoeng saja tidah ada. Semoea barang bagoes, model, aneh, separti roemah Toean Allah.” En wie mocht meenen, dat ons vorstenhuis bij de Dajaks niet populair is, dwaalt ten eenenmale: een steenen Hindoebeeld wordt zonder aarzelen als „Radja Wiloemina” betiteld.

Aangezien het gezelschap geen studiereis maakt, maar gekomen is om kwade gevolgen der vijandige gestes van den onsympathieken Batoemadjangsch en blaffer te vermijden, wordt het tijd de operatiezaal op te zoeken. Hoewel alle instrumenten hen kennelijk zwaar imponeeren, mengt zich toch ook een niet onaanzienlijke dosis vrees in de bewondering. Vooral Arong schijnt het te kwaad te hebben; hij kijkt met schuwe, vijandelijke oogen naar den dokter en laat dan zijn blik links en rechts door het vertrek dwalen, om bij voorbaat een weg tot ontsnappen vast te stellen, als die toean in zijn witte jas het al te bont mocht maken. Dat doet hij echter niet, al zag het er een moment toen dat vreeselijke masker (boeta terong) op de proppen kwam, griezelig genoeg uit en zoo verliep de behandeling zonder verdere complicaties.

Teneinde de schrik geheel te doen vergeten wordt nog een tochtje door de stad gemaakt. Wat ziet iedereen er toch deftig uit; de meest welgestelde lieden daar uit Batoemadjang hebben niet zulke mooie kleeren als de massa hier in de groote stad. En dan die „mata merah”, met welke aanduiding een verkeersagent bedoeld wordt, daar voor de soos.

De komst der vreemdelingen in Toko Tjijoda is min of meer een sensatie. Buiten schoolt de menigte samen en de wachtende chauffeur heeft heel wat „Djelema naon?”s te beantwoorden; zelfs de gemeenlijk volkomen onbewogen Japansche employé's toonen merkbaar hun belangstelling.

Er is veel te zien in Tjijoda, maar iets merkwaardigers dan een pop is toch moeilijk te vinden. Hand in hand staan de Batoemadjangsche burgers daar, vol bewondering.

De kleine Boelan krijgt een der miniatuurmenschen, doch haar chaperonne stelt zich zelf candidate, en grist haar het speelgoed uit de handen. Om onderlinge afgunst te voorkomen, krijgt de kleine iets anders en mogen de mannen of Passar Baroe ieder een broek uitzoeken. Hun voorkeur blijkt uit te gaan naar een geprononceerd gevangenis-dessin, hetwelk hun dermate bekoort, dat zij geen geduld hebben, met het aantrekken der kleedingstukken tot thuis te wachten, doch ter plaatse hun lendenen ermee omgorden.

Met dat al hebben de Dajaks, als alle touristen die hier komen, een gunstigen indruk van onze stad mee naar huis genomen, de operatietafel ten spijt. In Batoemadjang wordt er reclame voor Bandoeng gemaakt!

ONZE FOTOWEDSTRIJD:

Plein Oedjoengbroeng.

1ste Prijs.

Bovenstaande inzending van den Heer H. B. Zimmerman verwierf den eersten prijs in den fotowedstrijd van deze maand; de tweede viel den heer Kuyp ten deel. (Zie pagina 34).

Van 1 September tot 1 December 1937 komen voor bekroning slechts in aanmerking opnamen welke in den ruimsten zin onder de aanduiding „Pasartafereelen” vallen. Voor zoover de inzendingen dit mogelijk maken, wordt elke maand een 1ste en een 2e Prijs toegekend, terwijl de meest karakteristieke inzending over het geheele tijdsverloop bovendien een Hoofdprijs ontvangt.

BEZIENSWAARDIGHEDEN VAN BANDOENG EN OMSTREKEN.

BANDOENGSCHE ZOOLOGISCH PARK

(Stichting van „BANDOENG VOORUIT“).

Dagelijks geopend van 8 u. v.m. tot 6 u. n.m.

Toegang voor Europeanen en Vreemde

Oosterlingen f 0,25

„ „ kinderen van id. en id. „ 0,15

„ „ Inlanders „ 0,10

„ „ Scholen per 30 leer-

lingen met een geleider „ 1, -

Maandkaarten voor gezinnen . . . „ 1, -

„ voor personen . . . „ 0,50

HET JUBILEUMPARK, aan den Huygensweg.

Dagelijks geopend van 6 u. v.m. tot 6.30 u. n.m.

Toegang uitsluitend op vertoon van een

toegangkaart, welke op aanvraag gratis ver-

strekt wordt ten Gemeentehuize, Atjehstraat.

Geopend alle werkdagen van 7 - 6 uur.

MUSEUM VAN DEN DIENST VAN DEN

MIJNBOUW, „Geologisch Museum“, aan de

Rembrandtstraat. Kosteloos toegankelijk op

Maandag, Woensdag en Zaterdag van 10 u.

tot 12 u. v. m.

MUSEUM VAN DEN POST-TELEGRAAF-

en TELEFOONDIENT, aan de De Katstraat.

Kan door belangstellenden in den regel

bezichtigd worden op werkdagen tusschen

7 u. v. m. en 2 u. n. m., 's Zaterdags tot 12 u.

30 n. m.

BADPLAATS MARIBAJA (21 K.M. v.

Bandoeng), gelegen terzijde van den weg

Lembang - Tjikidang - Tjibodas. Gelegen-

heid tot het nemen van geneeskrachtige

zwavelbaden. Dagelijks geopend.

Tarief: 1ste klas kamer per bad f 0,40

2de „ „ „ „ f 0,20

3de „ „ „ „ f 0,05

VOGEL- EN SCHELPE-VERZAMELING.

Op aanvraag kosteloos te bezichtigen in het

Christelijk Lyceum, Dagoweg 81.

CENTRALE GOUVERNEMENTS - VISCH-

KWEEKERIJ, Dr. De Grootweg. Dagelijks

te bezichtigen, ook op feestdagen, behalve

des Zondags, tegen 10 cent per persoon.

ZWEMINRICHTINGEN:

't Centrum, Billitonstr. 10; Tjihampelas,

Lembangweg; „Isola“; Grand Hotel Lem-

bang; Tjimindi; Dago; Hotel „Berglust“;

Tjimahi; Hotel „Tangkoeban Prahoe“;

Lembang; Hotel „Tjitere“ en „Tjileuntja“

Pengalengan.

LUCHTVAARTAFDEELING, Andir. 1ste en

3de Zaterdag v. d. maand 10 uur v. m.

MEREN IN DE OMGEVING

Meer van Tjileuntja 44 KM van Bandoeng.

Van Pengalengan uit slechts enkele kilo-

meters. Uiterst geschikt voor watersport.

Telaga Patengan, 44 KM van Bandoeng.

Een 15 min. voorbij Rantjabali slaat een

zijweg rechts naar het meer af.

De weg is smal en dus wordt voorzichtig

rijden aangeraden.

BOSSCHA-STERRENWACHT, te Lembang.

Gratis te bezichtigen, mits vooraf schriftelijk

aangevraagd, elken Zaterdagavond 7 u.

en elken Zondagmorgen 9 - 12 u. v. m.

Aanvragen uitsluitend en tijdig te richten

aan den Directeur der Sterrenwacht.

KRATERS VAN DEN TANGKOEBA-

PRAHOE, boven Lembang. Zijn van Ban-

doeng uit per auto in een uur te bereiken.

Tolgeld f 2,50 per auto, f 0,50 per motorfiets

en per paard.

KRATERS VAN DEN PAPANDAJAN

De afstand van Bandoeng tot aan de kraters is

78 KM. In twee uur per auto te bereiken.

Aangeraden wordt, de route heen te nemen

langs Tjiparaj-Patjet-Santosa en terug langs

Santosa-Pengalengan. Tolgeld f 2,50 per

auto en f 1,- per motorfiets.

's LANDS KINA - EN THEEBEDRIJF

„TJINJIRIOAN“

DE BANDOENGSCHE GASFABRIEK,

KIARATJONDONG.

Deze zijn, na nader overleg, waartoe „Ban-

doeng Vooruit“ gaarne bemiddeling zal

verleenen, voor groepen toeristen of excurs-

sies te bezichtigen.

WATERKRACHTWERK LAMADJANG, bij

K.M. 33 aan den weg naar Pengalengan.

Te bezichtigen na bekomen vergunning van

den leider van het werk.

TJISAROEAWATERVAL (boven Tjimahi).

In $\frac{3}{4}$ uur per auto van Bandoeng uit te

bereiken. Vrije toegang tot den waterval.

DAGO-WATERVAL, in 15 min. per auto

van Bandoeng uit te bereiken.

MALABAR-RADIOSTATION, 32 KM. ten

Z. van Bandoeng. Gratis te bezichtigen

op iederen Woensdag na voorafgaande in-

ductie door het Hoofd van het Bedrijf

der Radiostations op Java, Hoofdpstkantoor,

Groote Postweg, Aloen-Aloen, Bandoeng.

AUTO- EN WEGENKAART VAN JAVA

In 3 deelen op linnen geplakt met uitgebreide afstandstabellen. Compleet in etui f 1.50

BOEKHANDEL VORKINK BANDOENG.

ASTRA

FAVORIET

887

TELEFOONS

ENERGIE

1010

UW AANGEWEZEN ADRES
VOOR HUURAUTO'S

Katja² Wetan 98 — Bandoeng

NIEUWE WAGENS ONDER
NIEUW EUROPEESCH BEHEER

Alvorens tot bouwen over te gaan wende men zich eerst tot:

LIM A GOH

het oudste Aannemersbureau ter plaatse.
Meest moderne ontwerpen en solide bouw.

Diverse dankbetuigingen ter inzage.
Chineesche Voorstraat No. 12. Telefoon
No. 2449 — Bandoeng.

Telefoon 1099 — Bragaweg 61
Bandoeng

SALON DE COIFFURE MAISON SMIT

Specialisten
Permanent-wave

Manicure
Epileeren

Water-wave
MASSAGE

ADVERTENTIE - TARIEF

Plaatsing	1 ×	3 ×	6 ×	12 ×
1/1 pag.	F 20,—	F 18,—	F 16,—	F 12,—
1/2 "	" 12,50	" 11,25	" 10,—	" 8,50
1/4 "	" 7,50	" 6,75	" 6,—	" 5,25
1/8 "	" 4,—	" 3,60	" 3,20	" 2,80
1/16 "	" 2,50	" 2,25	" 2,—	" 1,75

Bericht aan H. H. Adverteerders:

Opgave verandering van den tekst
vóór den 25sten van de maand s.v.p.

Eventuele correspondentie hierover te zenden
aan het

Administratiekantoor „R O S C O”

Afd. Publicaties: Oude Hospitaalweg 3 — Bandoeng,
Telf. No. 1280.

≡ HYPOTHEKEN ≡

DE N.V. DE EERSTE NED. IND. SPAARKAS TE BANDOENG HEEFT
GELDEN BESCHIKBAAR TEGEN ONDERPAND VAN WOON- EN/OF
WINKELHUIZEN OP EIGENDOMSPERCEELEN OP HOOFDPLAAT-
SEN. AANVRAGEN TE RICHTEN AAN DE

N.V. „DENIS”

TE BANDOENG.

GEEFT U OP ALS LID VAN

BANDOENG VOORUIT

TEGELS „IRIS”
Bandoeng. tel. 808

Heim & Co.

Effecten, Vaste Goederen

Tel. 905

**CLICHÉ'S
INSIGNES
STEMPELS**

NAAR

CLICHÉFABRIEK „FA FOENG”

GR. POSTWEG W. 78A TEL. 798 BANDOENG

MINERAALWATERFABRIEK

N O V A

Oosteinde 57 - Telf. 1210.

Concordia-cup, een ver-
frisschende-wijndrank!!

**TJIANG TJOAN HAN
TOEKANG GIGI**

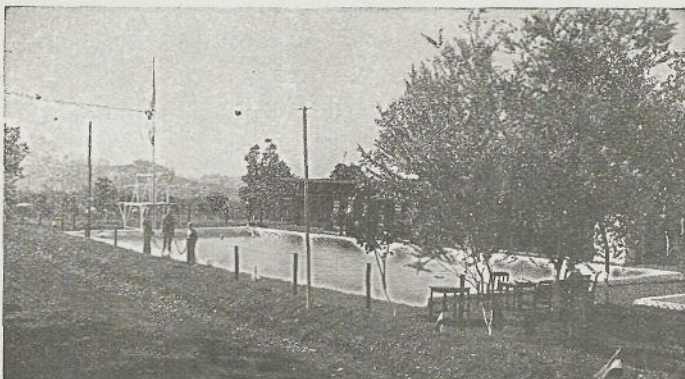
Maarschalklaan 11
Bandoeng. (Java)

AARDEWERK

in Kunstglazuur

Vruchten- en Bonbonschalen enz.

E. THEIN — Naripan 28.
Bandoeng — Tel. 1879

HOTEL TANGKOEBA N PRAHOE
Lembang K.M. 21 Tel. 24

20.000 M² eigen dennen-
bosch - 2 tennisbanen
- zwembad met eigen
kristalhelder bronwater.

Garages.

Gelegen in de onmiddel-
lijke nabijheid der kraters.
Vraagt offerte.

BEZOEKT

VOOR UW WEEKEND

BANDOENG.

Maakt uitstapjes naar de KRATERS
van

TANGKOEBA N PRAHOE
en

PAPANDA J A N.

Geheel per auto te bereiken dank zij
de zorgen van

BANDOENG VOORUIT!

Vraagt inlichtingen op ons Kantoor:

BRAGAWEG No. 38

boven N. I. Gas Mij. - TEL. 1600

RUYS'

Handelsvereniging voor Indië

Merdikaweg 6 — BANDOENG — Telefoon 627.

Kantoor Machines

Administratie Systemen

Stalen Kantoor meubelen

REMINGTON

Schrijfmachines

Reparatie-atelier voor alle kantoormachines.

VOOR

A D V E R T E N T I E S

IN

M O O I B A N D O E N G

Uitsluitend adres:

Administratiekantoor ROSCO

AFD. PUBLICATIES

Oude Hospitaalweg 3

—

Tel. 1280

Bandoeng.

Vraagt tarieven !

DOOR ONZE ADVERTEERDERS TE BEGUNSTIGEN
HELPT GIJ ONS ORGAAN IN STAND TE HOUDEN.